

Henki &

elämä

Kuivuus kutisti sadon

Jyväskylän
seurakunnan
lehti

17.8.2018 ■ numero 11

Toivo
sai jo
läksyjä

► sivu 3

Runot
purkavat
surua

► sivut 8–9

JJK
rakentaa
rauhaa

► sivu 16

Pääkirjoitus

Strömsö

Strömsö on suomenruotsalainen tv-ohjelma, jossa hyväntuuliset ja reippaat ihmiset puuhaavat kaikenlaista. Laitetaan ruokaa, askarrellaan ja nikkaroidaan. Valmistu syntyy kaidehdittavan kätevästi. Ei ihme, että ohjelman innoittamana on syntynyt sanonta "Ei sujunut kuin Strömsössä".

Facebookin Ei mennä kuin Strömsössä -ryhmässä on yli 130 000 jäsentä. Siellä jaetaan kuvia ja kertomuksia arjen epäonnistumisista, nauretaan hyväntahtoisesti omille ja muiden kohelluksille. Kuvia epäonnistuneista ruuista ja leipomuksista, lemmikkien aikaansaamasta hävityksestä, lasten hilpeistä piirroksista – loputon määrä tarinoita elämässä sattuneista mokailuista. Miten poistaa sulaneen muovileikkulaudan rippeet uunista? Miten nolata itsensä asiakkaan/esimiehen/opettajan/anopin edessä? Arveluttavan viestin lähettäminen väärälle vastaanottajalle on myös suosittua.

Mokaaminen on inhimillistä, ja sitä sattuu kaikille. Se on ongelma ainoastaan niille, jotka ottavat itsensä liian vakavasti. Ruotsalaisten, koko perheen Lasse-elokuvien päähenkilön isä on joskus lausautanut armeliaan kommentin, jonka koetan itsekin pitää mielessä. "Jälkeenpäin naurattaa." Se on hyvä lohtu silloin, kun asiat menevät pieleen ja pinna uhkaa kiristyä.

Kesän mittaan tuli mokattua monta kertaa. Milloin omaa tyhmyyttä, milloin laiskuuttua, milloin muuten vain. Tuli muun muassa miehen kanssa öljyttyä pihate-rassit niin, että pihakiveystä, sokkeliä tai talon laudoitusta ei suojattu. Mitä suotta, musta terassiöljy lähtee vaaleasta kiveyksestä todella helposti, hankaamalla ja kulumalla – vuosikymmenten saatossa. Öljyä oli tietysti kohtuullisen runsaasti myös öljyäjissä, mutta kyllä meidät vielä gepardistia erotti.

Itselle nauraminen on tärkeä taito. Sitä tarvitaan taas, kun syksy ja arki vyöryvät vauhdilla päälle. Vauhdissa asioita unohtuu, joku menee pieleen, housut repeävät kriittisellä hetkellä tai suusta pääsee joutain holtitonta. Entä sitten? Vaikka Strömsössä asiat poikkeuksetta onnistuvat, kaikki eivät voi asua siellä. Meidän muiden kannattaa muistaa, että ankeimmatkin epäonnistumiset ovat hetken päästä historiaa. Jälkeenpäin naurattaa.

Marjo Rönkvist
päätoimittaja

Henki & elämä

Kannessa: Petri Rahkonen kerää pelloiltaan tänä vuonna tavallista pienemmän sadon. Hän viljelee maitaan jo kolmannessa polvessa.

Kuva: Joonas Hartikainen

Tapetilla

Se varmasti oikea puoli

HEIKKI IMPIÖ teksti ja kuvitus

Muistan junamatkan opiskeluvuosi. Seurasin sivusta, kun nuorehko mies halusi tehdä vaikutuksen vastapäätä istuviin neitokaisiin. Tiedusteltuaan näiltä paljon kello oli, hän vielä varmisti, oliko kello oikeassa. Saatuaan myöntävän vastauksen mies totesi, että eihän se suinkaan oikeassa ole vaan vasemmassa.

Oikean määrittäminen voi olla joskus vaikeaa. Autoilla oikea puoli määritetty kuljettajan tai matkustajan näkövinkkelistä. Oletuksena tietysti, että ei matkusteta selkää menosuuntaan.

Entäpä teatterissa, onko näyttämön oikea puoli sittenkin se vasen puoli? Vastaus riippuu siitä, onko vastaaja näyttelijä vai katsoja.

Kumpi on folion oikea puoli, kirkas vai se matta? *Huffington Postin* tietojen mukaan sillä ei ole lainkaan merkitystä. Asia on pihvi, ja sen voi kietaista folioon ihan niin kuin parhaalta tuntuu. Folion eri-

Toisen vasen voi olla toisen oikea.

laiset pinnat johtuvat vain sen valmistustekniikasta.

Keskustelua on käyty paljon myös siitä, kummalle puolelle näkkileipää voi pitää levittää. Jos ei puututa myöskään kinkun ja juuston oikeaoppisen järjestykseen, niin reikisempi puoli on ainakin paistettaessa näkkileivän päällipuoli.

Lapsuus- ja nuoruusvuosina Ruotsissa oli vielä vasemmanpuo-

leinen liikenne. Rajaa ylittäessä piti liikenteenkakajan kautta siirtyä aina sille väärälle puolelle. Palattaessa siirryttiin takaisin ainoalle oikealle puolelle.

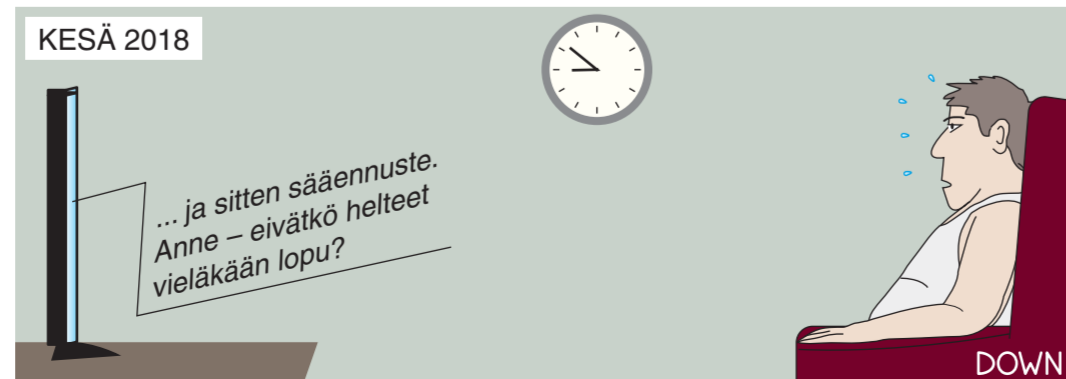
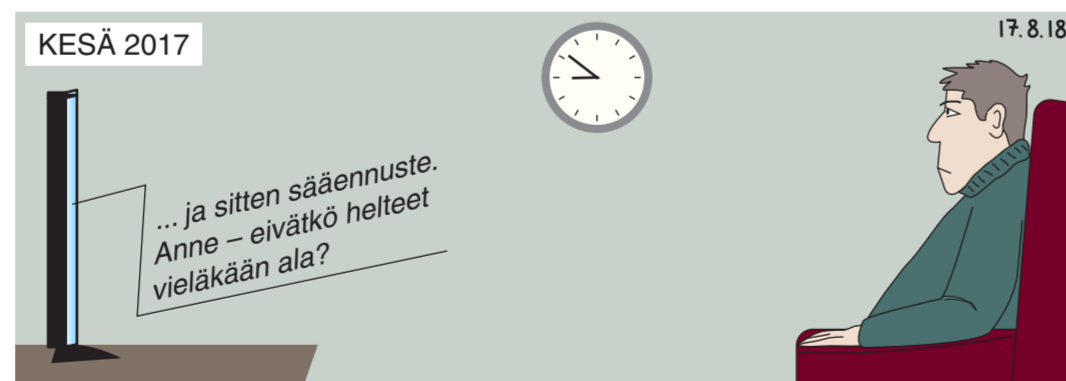
Voisiko näitä havaintoja yrittää hyödyntää myös arkisissa kohtauksissa? Oikeassa olemisen sijaan voisi asettaa vastapuolen asemaan, ja kuunnella mikä siltä katsottuna vaikuttaa oikealta.

Petri Rahkosen tapahtumatärpät

- 1** Lux Auribuksen konsertti The Goodness of the Lord tiistaina 28.8. Taulumäen kirkossa. Lux Auribus vain on aivan mahtava! Kuoro soi niin hyvin yhteen. Pitää ottaa äiti mukaan!
- 2** Jukka Leppilampi konsertti Lehtisaressa sunnuntaina 19.8. Tykkään gospelista. Soittelen sitä välillä itsekin sähköpianolla. Lehtisaari on hieno paikka.
- 3** Sanajumalanpalvelus sunnuntaina klo 11 Tikkakosken kirkossa on meidän perheen ruisleipää. Varsinkin äiti tykkää käydä oman alueen tapahtumissa. Ne ovat kätevästi lähelläkin.

Mihin tapahtumiin sinä tulisit? Valitse omasi sivuilta 12–15. Petri Rahkosen tarinaa sivuilla 6–7.

Down

Ajassa

Luonetjärven koulun piha telineineen on Toivo Lahtiselle tuttu jo ennestään. Eskari Pikkutikka on aivan koulun vieressä.

Toivo menee taksilla kouluun

Toivo Lahtinen asuu isän, äidin ja pikkuveljen kanssa Nyrölässä. Toivo aloitti koulutaipaleen Luonetjärven koulussa. Matka kouluun sujuu koulutaksilla yhdessä naapurilasten kanssa.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Miten kesä meni ja mikä oli parasta?

Hyvin ja kaikki oli kivaa. Tehtiin vaikka mitä ja käytiin Sysmässä ja Mikkelissä. Siellä oli kivat leikkipuistot. Nokkakivessä käytiin äidin kanssa. Kävin aika paljon uimassa. Meidän lähellä on uimaranta ja sellainen pieni lampi.

Millainen reppu sinulla on?

Siinä on maastokuviot. Halusin juuri sellaisen. Selässäkin on hyvät pehmusteet. Reppuun voi laittaa vaikka minkälaisen kirjan. Sain penaalini ja kyniäkin.

Joko osaat lukea?

En osaa vielä.

Kävitkö eskarista tutustumassa kouluun?

Meillä oli eskarista vapaapäivä, ja silloin mentiin tutustumaan kou-

luun. Siellä vaikutti olevan kaikki kunnossa. Syömään mennään ruokalaan, ja siellä on isot ikkunat.

Mitä tykkäsit eskarista ja mitä siellä opetettiin?

Siellä oli ihan kivaa. Meillä oli opena Tuula. Opin ainakin kirjaimet.

Onko luokallasi tuttuja kavereita?

On siellä eskarikavereita ja naapureita.

Jännittikö koulun alkaminen?

Ei oikeastaan. Serku on samassa koulussa, ja naapureita ja eskarista tuttuja kavereita tuli samalle luokalle. Vähän jännitti, että herääkö varmasti ajoissa aamuisin. Pitäisi varmaan hankkia kunnan herätyskello.

Millainen opettaja sinulla on?

Open nimi on Niina. Ihan kiva se on.

Harjoittelitko etukäteen koulumatkaa?

Taksi hakee koulun kotoa, koska meiltä on kouluun 15 kilometriä matkaa. Menin jo eskariin taksilla. Ei tarvinnut enää koulua varten harjoitella. Nyt on kyllä eri taksikuski.

Millainen on hyvä opettaja?

Hyvä opettaja on kiva ja kiltti. Kyllä ope saa välillä komentaakin ja antaa läksyjä. Sillä tavalla oppii nopeammin.

Mitä koulussa opetetaan?

Ainakin opetetaan lukemaan. Iskän kanssa luetaan *Aku Ankkoja*.

Menetkö jälkärin koulun jälkeen?

En mene vaan suoraan kotiin ja sitten mummon luokse.

Joko on tullut läksyjä?

Tuli heti ekan päivänä. Piti valita Aapisesta kiva kuva ja merkata

oranssilla lapulla sivu. Oli aika helppo.

Oletko saanut koulukirjoja?

Saatiin jo Aapinen, tehtäväkirja ja vihko. Tokana päivänä saatiin matikan kirja. Äiti lupasi päälystyä ne.

Mitä tykkäät tehdä tai harrastaa?

Ajelen omalla mönkijällä pihalla ja metsätiellä. Talvella pääsen iskän kyytiin moottorikelkalla ajamaan. Pitää laittaa kypärä päähän. Joskus leikin pikkuveljen kanssa ja rakentelen legoilla.

Mikä sinusta tulee isona?

En kyllä tiedä, pitää miettiä. Joskus olen halunnut tulla poliisiksi, palomieheksi tai ambulanssin kuskiksi. Armeijaan voisin mennä töihin. Olisi kiva ajella tankilla. Iskän kanssa olen käynyt metsässä koneella hommissa. Ehkä alan metsuriksi.

Vaajakosken aluekappalaiseksi viisi hakijaa

Vaajakosken aluekappalaisen virkaa on määräajassa hakenut viisi ihmistä. Jyväskylän seurakunnan työntekijöistä paikkaa hakivat Vaajakosken vs. aluekappalainen Arto Kauppinen ja Huhtasuon vt. aluekappalainen Päivi Kärkkäinen. Muut hakijat ovat seurakuntapastori Pasi Riepponen Meilahden seurakunnasta ja seurakuntapastori Johan Savola Tuusulan seurakunnasta. Yksi hakijoista ei halua nimeään julkisuuteen.

Vaajakosken aluekappalaisen valitsee kirkkovaltuusto.

Seurakunta-vaaleihin haetaan ehdokkaita

Marraskuussa järjestettävien seurakuntavaalien ehdokaiden etsintä on parhaillaan käynnissä. Vaalikelpoisia ovat kaikki seurakunnan jäsenet, jotka on konfirmoitu ennen ehdokasasettelun päättymistä ja täyttävät 18 vuotta viimeistään vaalipäivänä 18.11. Ehdokasasettelu päättyy 17.9. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjoja on saatavana Jyväskylän seurakunnan kirkkoherranvirastosta osoitteessa Tellervonkatu 5.

Vaaleissa valitaan 39 jäsentä Jyväskylän seurakunnan kirkkovaltuustoon ensi vuoden alussa alkavaksi nelivuotiskaudeksi.

Espoon piispanvaalissa neljä ehdokasta

Savonlinnan seurakunnan kirkkoherra, teologian tohtori **Sammeli Juntunen** on Espoon piispanvaalin neljäs ehdokas. Aiemmin piispanvaaliin ovat asettuneet ehdolle Luterilaisen maailmanliiton apulaispääsihteeri, teologian tohtori **Kaisa-mari Hintikka** ja johtava oppilaitospappi ja kisapappi **Leena Huovinen** sekä jumalanpalveluselämän kouluttaja, teologian tohtori **Juhani Holma**.

Ehdokasasettelu päättyy 21. elokuuta. Vaalin ensimmäinen kierros on 8. lokakuuta.

Ulkomaanapu avaa hävikki-ruokamyymälän

Kirkon Ulkomaanapu avaa Suomen ensimmäisen hävikkiruokamyymälän syyskuussa Helsinkiin Kauppakeiju Rediin. WeFood-hävikkiruokakauppa osallistuu ruokahävikin vähentämiseen myymällä elintarvikkeita ja tuotteita, jotka muuten päättyisivät jätteeksi.

Suomessa hävikkiruokaa syntyy vuosittain 400–500 miljoonaa kiloa.

Kirkon töissä

Viittomakielen visuaalisuus koukutti

Päivi Lehtisen diakonissan opinnot suuntautuivat hänen omaksi yllätykseksensä viittomakielen opiskeluun ja työskentelyyn kurojen parissa.

HEIKKI IMPIÖ teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Kuurojendiakonissa Päivi Lehtinen opiskeli diakonissaksi 70–80-luvun taitteessa. Opintoihin liittyvällä harjoittelujaksolla hän pääsi työskentelemään Kuurojen palvelusäätiön kuurojenkoti Ävikiin Hyvinkäälle.

– Löysin työalani varmaan ihan sattumalta tai näin jälkepäin katsottuna siinä oli mukana myös johdatusta.

Lehtisen mielenkiinto viittomakieltä kohtaan oli herännyt, kun televisiosta tuli ensimmäisiä ohjelmia viittomakielellä. Yhtään kuroa hän ei ollut elämänsä aikana tavannut. Viiden viikon harjoittelujaksolla hän oppi viittomasta sekä kurojen että kuurosokeiden kanssa. Kuurosokeiden kanssa viittominen perustuu tunto- ja liikeaistimuksiin ja tapahtuu kädestä käteen viittomalla.

– Visuaalinen kieli oli koukuttava ja harjoittelukokemus palkitseva, koska vähäisellä kokemuksella tunsin tulleeni ymmärretyksi.

Lehtisen valmistuttua diakonissaksi, häntä pyydettiin Ävikiin hoitamaan sairaanhoitajan sijaisuutta. Työjakson viimeisenä päivänä paikkan johtaja vihjasi Jyväskylässä avoimena olevasta kuurojendiakonissan viransijaisuudesta. Ainoa hakijana hän tuli valituksi. Varsinaisen viranhaltijan jäädessä eläkkeelle vuoden kuluttua, Lehtinen valittiin virkaan.

Kuurojendiakonissan virkaa Lehtinen on hoitanut siitä asti. Välillä hän on ollut virkavapaalla ja opiskellut sairaanhoidon opettajaksi ja suorittanut viittomakielen kurssuja. Paras opettaja on silti ollut käytännön työ.

Vuosien varrella asiakaspiiri on vakiintunut noin kahteen sataan. Lehtinen tuntee myös asiakkaiden

Kuurojendiakonissa Päivi Lehtinen on oppinut iloitsemaan päivittäisestä hyötyliikunnasta. Työpäivän aikana hän saapuu tapaamiin usein joko pyörällä tai kävelen ja lähtee mielellään kävelyllä asiakkaidensa kanssa.

sa lähipiiriin ja sukulaisia ympäri Suomea. Heitä hän on tavannut erityisesti juhlissa, joiden kirjo alkaa häistä ja päättyy hautajaisiin.

– Tämä on lähtyötä ja käy myös iholle, olenhan tuntenut monet koko työurani ajan. Erityisesti viime vuosina hautajaisia on ollut paljon.

Lehtisellä on vastaanotto kahdesti viikossa. Usein työ on avustamista ja arkisten asioiden hoitamista. Hän on tilannut asiakkaalle hiekkaa ja soittanut sähkömiehelle sähköasennuksista.

– Olen oppinut tässä työssä valtavasti asioita, joista en aiemmin ollut itse edes kuullutkaan.

Lehtiselle on tärkeää, että ihmiset tulisivat kohdatuiksi omalla kielellään ja saisivat samat oikeudet ja palvelut kuin muutkin. Siihen on vielä matkaa, sillä tasa-arvo ja saavutettavuus eivät vielä toteudu, eikä palveluja ole kaikille omalla kielellä.

Lehtisen työ on vahvasti myös seurakuntatyötä viittomakielisten parissa. Tapaamisten ja kotikäyntien lisäksi perustöihin kuuluvat säännölliset viittomakieliset mesut, raamattu- ja lähetyspiiri sekä perhekerho vanhemmille ja lapsille. Vuodenkiertoon kuuluvat myös erilaiset leirit ja retket, jotka toteu-

tetaan omalla viittomakielellä.

– On tärkeää, että saa keskustella uskosta ja hengellisistä asioista omalla kielellä.

Nyt Lehtinen on koulutautunut myös muistihoidajaksi ja tekee viittomakielisiä muistitestejä yhdessä terveydenhuollon työntekijöiden kanssa.

Lehtisen mielestä tässä työssä on erityisen tärkeää tuntea ja tuntea kielelliset ja kulttuurilliset asiat.

– Et pääse sisälle yhteisöön ja sen maailmaan, jos sinulla ei ole yhteistä kieltä. Sama pätee myös muihin kulttuureihin, on oltava yhteinen kieli millä toimia.

Sulkulan perheessä musiikki on perheen yhteinen harrastus. Paulus (edessä vas.), Anton, Sakari (takana vas.), Ilari ja Evita ovat kansalaisopistossa innostuneet kokeilemaan erilaisia soittimia. Tarja ja Pekka Sulkula iloitsevat lastensa innostuksesta musiikkiin.

Perinteitä vaalien, uudesta innostuen

Kansalaisopisto on pysynyt hyvin ajan hermolla, sanoo Jyväskylän kansalaisopiston rehtori Sini Louhivuori.

SIRPA KOIVISTO
teksti ja kuva

Kun Jyväskylän kansalaisopiston kurssisite jaetaan kotiin, Tarja Sulkula selaa lehden saman tien läpi.

– Haluan nähdä, millaista kurssitarjontaa on kunakin vuonna tarjolla.

Ajan hermolla on tärkeä olla, sillä perheen kaikki viisi nuorta käyvät kansalaisopiston musiikin kursseilla.

– Ilmoittautumispäivä on kauhea, kun on monta lasta. Kurssit vaihtelevatkin vähän sen mukaan, mihin sattuu pääsemään, Sulkula kertoo nauraen.

» Nautin suunnattomasti siitä, kun kuulen lasten soittavan.

Ilarin, Antonin, Pauluksen, Evitan ja Sakarin käsissä soivat muun muassa piano, kitara, viulu, mandoliini ja kontrabasso. Kansalais-

opiston kursseille on ollut helppo lähteä kokeilemaan erilaisia instrumentteja, nuoret kertovat. Kurssipaikat ovat lähellä ja harrastaminen on edullista.

– Ja opettajat ovat aivan ihania ja innostavia, Sulkulat kehuvat.

Myös hiihtoa ja suunnistusta aktiivisesti harrastavalle perheelle musiikki on tuonut mukavaa vastapainoa.

– Tykkäämme tehdä muutakin, joten on hyvä, ettei musiikin harrastamisesta ole muodostunut liian vakavaa, laulamista itsekin harrastava Sulkula sanoo.

Pelkästään omaksi iloksi soittaminen ja laulaminen ei ole jäänyt, vaan taitoja on voinut hioa niin kansalaisopiston pelimannikoonpanossa kuin perheen omassa Yllätys-ryhmässä. Sulkulat ovat järjestäneet omia konsertteja sekä esiintyneet pyydettyinä perhejuhlissa.

Tarja Sulkula on iloinen siitä, että kaikki lapset ovat kansalaisopiston myötä innostuneet musiikista.

– Nautin suunnattomasti siitä, kun kuulen lasten soittavan tai lau-

lavan. Meillä iltasadun tilalla on usein ollut iltalaulu tai -soitto. **Bachin** on kerrattu halunneen säveltäjä musiikkia Jumalan kunniaksi ja ihmisten iloksi. Niin minäkin ajattelen musiikin merkityksestä, Sulkula sanoo.

Kansalaisopisto tarjoaa monenlaisia harrastusmahdollisuuksia iäst riippumatta. Jo eläkkeellä olevat **Anneli Lahtinen** ja **Pertti Asikainen** ovat monivuotisia kansalaisopiston kävijöitä. Lahtinen on harrastanut muun muassa käsitöitä, keramiikkaa ja puutöitä.

» On terapeutista purkaa ajatuksia tekemällä käsillä jotakin.

– Erityisen ylpeä olen puukäsityksissä tekemästäni kaappikellosta, sillä en ollut koskaan aikaisemmin tehnyt puutöitä. Lahtinen sanoo.

– Kansalaisopistossa olen voinut kokeilla kaikkea uutta. On terapeutista purkaa ajatuksia teke-

mällä käsillä jotakin.

Keittiömestarin työstä eläkkeelle jäänyt Pertti Asikainen on vetänyt kansalaisopistossa erilaisia ruokakursseja miehille ja käynyt itse muun muassa hierontakurssilla, joogassa ja voimistelussa. Tällä hetkellä Asikainen toimii Jyväskylän kansalaisopiston opistolaisyhdistyksen puheenjohtajana. Yhdistys ylläpitää Kiviniemen kesämajaa Tuomiojärven rannalla ja järjestää jäsenille erilaisia retkiä.

Kokonaan harrastaminen ei ole jäänyt muiden kiireiden ohessaan. Tänä syksynä Asikainen haluaa kokeilla espanjan opiskelamista.

– Suunnitelmissa olisi muuttaa talveksi Espanjaan, Asikainen valottaa.

Jyväskylän kansalaisopistossa järjestetään vuosittain lähes 1 500 erilaista kurssia.

– Kurssitarjontaa on niin paljon, että jokainen löytää varmasti jotakin. Saamme palautteen perusteella ihmiset nauttivat opiskelusta ja tulevat kursseille innostuneena, kansalaisopiston rehtori Sini Louhivuori kertoo.

Kansalaisopisto on pysynyt Louhivuoren mukaan hyvin mukana ajan hermolla.

– Perinteitä vaalitaan, mutta joka vuosi ohjelmaan otetaan mukaan myös jotain uutta. Kysyntään ja toiveisiin vastataan mahdollisuuksien mukaan. Se on näkynyt muun muassa kielitarjonnassa ja uusien tekniikoiden hyödyntämisessä esimerkiksi kädentaidoissa. Tätä päivää ovat myös erilaiset verkkokurssit ja -luennot, joiden avulla opiskelun saavutettavuus paranee haja-asutusalueilla, Louhivuori tähdentää.

– Kun yhteiskunnan eriarvoistuminen lisääntyy, kansalaisopisto on se paikka, jossa kynnyksen pitäisi olla niin matalalla, että jokaisella on mahdollisuus sinne tulla, Louhivuori painottaa.

Yhdessänsä vuotta rehtorina toiminut Louhivuori jää eläkkeelle syyskuun alussa. Uutena rehtori aloittaa **Mikko Saikkonen**.

Jyväskylän kansalaisopiston kursseille ilmoittautuminen alkaa ma 20.8.

Hengissä

Hengellisestä sokeudesta ei voi täysin parantua

Mies oli sokea, jotta Jumalan teot tulisivat hänessä julki. Mitä tämä tarkoittaa?

Kuulen Jeesuksen sanoissa vahvan kannanoton sokean miehen puolesta. Jeesus puolesti hänen täyttä ihmisarvoaan. Näkökyvyn puuttuminen ei ottanut siitä mitään pois. Jumalan teot tulivat julki sokeassa mieheissä, koska Jeesus paransi hänet. Jeesuksensa vaikutti jumalallinen voima. Jeesuksen ja miehen kohtaaminen ei ollut sattumaa, vaan siinä toteutui Jumalan suunnitelma. Oli oikeastaan kyse miehen elämän tarkoituksen julki tulemisesta. Hänen silmänsä avattiin, jotta hän näkisi itsensä Jumalan lapsena.

On helppo ajatella, että jokin paha tai ikävä asia on seurausta synnistä.

Juuri siksi opetuslapset kysyivät Jeesukselta, kenen tekemän synnin vuoksi mies oli sokea. Jeesus torjui tämän ajatuksen. Se oli mahdollon ja sydämetön ajatus. Joskus on kyllä totta se, mistä apostoli kirjoitti: "Mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää" (Gal. 6:7). Sen sijaan, että osoittelisimme elämässään epäonnistunutta ihmistä syyttävällä sormella, on Jeesuksen mielen mukaista kulkea hänen vierellään.

Evankeliumi Joh. 9: 1-7, 39-41

Jeesus näki tien sivussa miehen, joka oli syntymästään saakka ollut sokea. Opetuslapset kysyivät häneltä: "Rabbi, kuka on tehnyt sen synnin, jonka vuoksi hän on syntynyt sokeana? Hän itsekö vai hänen vanhempansa?" Jeesus vastasi: "Ei hän eivätkä hänen vanhempansa. Niin on tapahtunut, jotta Jumalan teot tulisivat hänessä julki. Nyt, kun vielä on päivä, meidän on tehtävä niitä tekoja, joita lähettäjani meiltä odottaa. Tulee yö, eikä silloin kukaan kykene tekemään työtä. Niin kauan kuin olen maailmassa, minä olen maailman valo." Näin sanottuaan Jeesus

Miten hengellisestä sokeudesta voi parantua?

Käsitakseni ja kokemukseni mukaan siitä ei voiakaan täysin parantua. Uskon tiellä silmiämme avataan näkemään viheliäisyyttäme. Voin tuntea sen myös omasta puolestani. Kuvittelin jo päässeeni askeleen eteenpäin, mutta sitten huomaan ottaneen-

sylkäisi maahan, teki syljestä tahnaa, sivelit sitä miehen silmiin ja sanoi: "Mene Siloan altaalle ja peseydy." - Altaan nimi merkitsee: lähetetty. - Mies meni, peseytyi ja palasi näkevänsä.

Jeesus sanoi: "Minä olen tullut tähän maailmaan pannakseni toimeen tuomion: sokeat saavat näkönsä ja näkevästä tulee sokeita." Muutamit fariseukset, jotka olivat siinä lähellä, kysyivät tämän kuullessaan: "Et kai tarkoita, että mekin olemme sokeita?" Jeesus vastasi: "Jos olisitte sokeita, teitä ei syytetäisi synnistä, mutta te väitätte näkeväne, ja sen tähden synti pysyy teissä."

ni kaksi askelta taaksepäin. Hengelliseen sokeuden ja sydämen kylmyyden kanssa minun pitää yhä uudestaan asioida suuren parantajamme, Jeesuksen kanssa.

Palokan kirkossa järjestetään myös rukoussessuja. Millaisia ne ovat?

Rukoussessu alkaa ehtoollisen vietolla. Sit-

Pastori Seppo Hautalahti saarnaa Tikkakosken kirkon messussa su 19.8. klo 10 ja on mukana Palokan kirkon rukoussessussa klo 17.

ten vaan laulamme, kuuntelemme Jumalan sanaa ja rukoilemme. Joku voi todistaa siitä, kuinka Jeesus on ollut hänelle hyvä. Rukouspiiriläiset, ihan tavalliset seurakuntalaiset ovat vahvasti mukana rukoussessun toteutuksessa ja esirukouksina. Kannamme yhdessä elämämme kipupisteitä ja valopilkkuja taivaan Isän eteen.

Ruokaa omasta maasta katovuosinakin

Meneillään on toinen peräkkäinen huono satovuosi. Näikävuo-desta ei silti ole huolta, sillä ruokaa riittää. Tosin koko Eurooppa on kärsinyt kuivuudesta niin, että ruokaa todennäköisesti tarvitsee tuoda yhä kauempaa.

Katovuosi voi näkyä kaupan hyllyillä monin tavoin. Hintoihin voi tulla korotuksia ja suomalaiset kasvikset loppua reilusti ennen uutta satokautta. Kotimaista lihaa voi alkuun tulla reilusti markkinoille, myöhemmin ehkä niukasti. Kotimainen leipävilja saattaa riittää, mutta rehuviljasta tulee pula.

Tuonnin lisääntyessä ruuan laadussa, vastuullisuudessa ja jäljitettävyydessä tapahtuu kuluttajilta usein piiloon jääviä heikennyksiä. EU:n tilastojen mukaan Suomessa tuotettu ruoka on maailman puhtainta ja turvallisinta. Pohjoisen kasvuolot tuovat ruoka- tuotannollemme lyömättömänä etuna puhtaan veden ja maan. Nämä ja fiksut toimintatavat tuottavat turvaa ja muuta hyvää, jota ei voi rahallakaan korvata.

Hyvää Suomesta -merkki lupaa elintarvikkeessa suomalaisen työn ja raaka-aineen. Lihan, maidon, kalan ja munan tulee olla aina 100-prosenttisesti suomalaista, joten pienikin määrä ulkomaista korvaavaa raaka-ainetta evää tuotteelta Hyvää Suomesta -merkin. Sama 100 prosentin vaatimus on kaikilla yhden raaka-aineen tuotteilla, myös kasvisperäisillä, kuten rypsiöljyllä tai vehnäjuoholla. Monen raaka-aineen tuotteissa kuten myslissä tai eineslaatikossa vaatimus on vähintään 75 prosenttia suomalaista raaka-ainetta, mikä mahdollistaa joustoa esimerkiksi huonoina satovuosina.

Tulevana vuonna Hyvää Suomesta -merkkiä kantavien tuotteiden valikoima mahdollisesti hieman vähenee nykyisestä 10 000 tuotteesta. Sitä suuremmalla syyllä suomalainen ruokavalinta on tärkeää. Suomalaisen tuotteen tai yrityksen nimi tai suomalaisen näköinen pakkaus ei automaattisesti takaa raaka-aineen tai valmistuksen kotimaisuutta. Siksi on hyvä varmistaa, että pakkauksesta löytyy Hyvää Suomesta -merkki.

Minna Asunmaa
markkinointi- ja
viestintäpäällikkö
Ruokatieto Yhdistys ry

Kärsivällisyyttä kipujen keskellä

Pitkään jatkunut sairaus ei ole helpottanut odotuksista huolimatta. Kipuja on vieläkin aika ajoittain. Rukoilen kärsivällisyyttä sairauteni kanssa.

Nainen, 42

Kuiva kesä kiihdytti sadon

Petri Rahkonen viljelee maata Tikka-Mannilassa kolmannessa polvessa. Leipää perheelle on tienattava myös tilan ulkopuolella.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Ohrapellon tähtkäpät kellertävät. **Petri Rahkonen** suunnittelee puivansa loputkin viljapellot lähipäivinä. Uusi viljan-kuivuri ja siilo odottavat valmiina satoa. Rakennus oli viime kesän suuri investointi, ja iso rakennusurakka kesti kevästä syksyyn. Täyteen sitä ei tänä vuonna saada.

– Kesä on ollut kuivin miesmuistiin. Viime kesä oli vastaavasti sateinen. Sadosta vaikuttaa tulevan keskinkertaista huonompi – ehkä noin neljännes pienempi kuin yleensä, Petri Rahkonen arvioi.

Rahkonen viljelee 120 hehtaarin alalla kuminaa, ohraa, kauraa, ruista, rypsiä ja rapsia. Vuosittain viljelyssä on 4–5 lajia. Osa maasta saa välillä levätä kesannolla.

Petri Rahkonen isovanhemmat ostivat tilan maat valtiolta 1930-luvun alussa asutustilaksi. Alkujaan alue on kuulunut Tikka-Mannilan kartanoon. Petrin isä, **Jukka Rahkonen**, syntyi tilalla ja viljeli sitä oman isänsä jälkeen. Petri Rahkonen on ollut tilan isäntä vuodesta 2015 lähtien, jolloin tehtiin sukupolvenvaihdos.

Viljelyala laajeni jonkin verran, kun Petri Rahkonen osti naapuritilan perheelleen kodiksi vuonna 2011. Talojen välillä on lyhyt kävelymatka. Lapset pää-

sevät kätevästi pellon yli mummolaan. Isovanhemmat ovat yhä mukana talon töissä sen minkä jaksavat, ja pitävät huolta lapsenlapsista silloin kun tarvitaan.

” Tällä hetkellä vilja pitää antaa lähes ilmaiseksi.

Petri Rahkonen voi luottaa vanhempiensa vuosikymmenten kokemukseen maanviljelystä ja tilanhoidosta. Asioita pohditaan myös yhdessä lähiseudun muiden viljelijöiden kanssa.

Vanhempien työn jatkaminen kotitilalla on mieluisaa työtä, ja ammatinvalinta tuntuu oikealta vieläkin.

– Tässä työssä näkee kättensä jäljen. Työ on monipuolista eikä ole kahta samanlaista päivää. Täytyy osata monenlaista. Koneista täytyy pitää huolta ja myös paperityöt vievät aikaa.

Petri Rahkosella on myös toinen ammatti. Hän hommasi armeija-aikana rekkakortin, ja ajaa talviaikaan rekkavuoroja.

Parasta kuitenkin olisi, jos maatila antaisi riittävän toimentulon, eikä olisi tarvetta käydä muualla töissä.

Sääolot ja tuotannon heikko kannattavuus kurittavat viljelijää

MINNA PALOVAARA teksti

Viljasato on jäämässä heikoksi toisena perättäisenä vuotena. Etelä-Suomessa ja länsirannikolla menetetään tänä vuonna pahimmillaan 80 prosenttia sadosta. Keski-Suomen tilanne ei onneksi ole yhtä huono. Satotappiot jäävät täällä noin 20–30 prosenttiin, kertoo **Antti Waris**, MTK Keski-Suomen järjestöagronomi.

– Suomi on onneksi pitkä maa. Kaikki ei meillä ole yhden kortin varassa, vaikka tämän kaltaisen kesä kurittaa joka puolella. Viljaliikenne todennäköisesti kulkee nyt poikkeuksellisesti idästä muuhun maahan, kun aikaisemmin liike on ollut lähinnä etelästä ylöspäin, Waris enustaa.

Tämän vuoden sato uhkaa jäädä myös heikkolaatuiseksi. Siksi satokauden lopulliset tappiot saadaan vasta sitten kun tiedetään, miten teollisuus pystyy hyödyntämään heikompaa viljalatua.

Kasvukauden sadealueet ovat olleet hyvin paikoittaisia. Naapurilla kilometrin päässä on voinut tulla heinäkuussa 90 ml vettä, kun omalla tilalla on jääty jopa alle 10 ml sademääriin. Lisäksi maajajit ja maan kasvukunto ovat olleet tavallista isommassa roolissa.

Waris katsoo, että viljelijän keskeisin haaste sääolojen lisäksi on tuotannon heikko kannattavuus. Tuotantokustannukset ovat karanneet tulojen yläpuolelle.

– Jos maanviljelijä saisi tuotteistaan paremman hinnan, se ei juuri näkyisi kuluttajalle kaupan hintalapussa, Waris sanoo.

Waris kannustaa kuluttajaa arvostamaan suomalaista ruuantuotantoa.

– Kannattaa arvostaa maailman parasta ruokaa ja ostaa sitä. Kotimaaisesta ruuasta voi olla varma, että se on eettisesti ja ekologisesti tuotettua. Kyseessä on lisäksi 340 000 ruokaketjussa työkentelevän työ.

Maanviljelijä täyttää tukihakemukset keväisin ja syksyisin. Kasvukauden aikana tehdään muistiinpanoja pitkin matkaa. Niiden avulla voidaan osoittaa, että velvoitteet täyttyvät ja asiat tehdään kuten pitää. Kaikki tilanpidon toiminta tulee dokumentoida. Maatila on yritys, johon liittyy kirjanpitoa myös verottajaa varten. Rahkoset ovat saaneet paperitöihin myös neuvoa ja tukea.

– Pro Agria auttoi esimerkiksi sukupolvenvaihdokseen liittyvissä asioissa. Aika itsenäisesti ja yksinään tässä saa työtä tehdä. Pieni hengitys tuntuu niskassa, koska on niin paljon sääntelyä. Asiantuntijoiden palvelutkin yleensä maksavat.

” Maanviljelijä joutuu aina sietämään epävarmuutta.

Petri Rahkonen ajattelee, että palkinto tehdystä työstä ja hyvästä sadosta saisi jäädä viljelijälle. Palkka pitäisi saada tilan tuoton kautta myyntihintana eikä tukina.

– Tällä hetkellä vilja pitää antaa lähes ilmaiseksi. Siihen pitäisi saada muutos.

Tuotantokustannukset ovat nyt suuremmat kuin tuotteesta saatava hinta. Tulot eivät juuri kasva, vaikka tulisi kuinka hyvä sato, ja tuki on aina sama. Rahat pitäisi kohdentaa aitoon tekemiseen eikä tukea sitä, että ollaan viljelevinä.

Rahkonen tilalla on tehty isoja investointeja viime vuosina. Viljan-kuivurin ja siilon lisäksi on hankittu puimuri, toinen traktori ja uusittu kylvökone. Osa on voitu ostaa käytettynä. Tavoite tälläkin tilalla on tehostaa tuotantoa. Usko tulevaan on vahva, vaikka tulevaisuus näyttää epävarmalta.

– Maanviljelijä joutuu aina sietämään epävarmuutta. Nyt on ollut kaksi todella huonoa vuotta peräkkäin. Viime vuonna jäi 30 hehtaaria viljasta puimatta, ja se mitä puitiin, piti puida märkänä, Jukka Rahkonen toteaa.

– Maanviljelys on aina onnen kaupaa. Sälle ei voi mitään. Saa nähdä mitä ilmastonmuutos tuo tullessaan. Lämpötilan kohoaminen voi merkitä viljan kannalta hyväksi, mutta ääri-ilmiöt ovat pahasta, Petri Rahkonen täydentää.

Rahkonen muistaa olleensa jo kolmevuotiaana puimurin kyydissä isän kanssa maatöissä. Nyt oma poika, tokaluokkalainen **Samu**, on innolla tilan töissä mukana. Ehkä poika jatkaa tilaa aikanaan, jo neljännessä polvessa.

Hautausmaa on Minna Paajaselle liiankin tuttu paikka. Hän on menettänyt jo neljä läheistään.

Sateenkaari sydämeen asti

Kuoleman kohtaaminen herättää monenlaisia tunteita, ja jokainen käsittelee menetystä omalla tavallaan. Minna Paajasen tapa on kirjoittaa runoja. Tarve kirjoittaa tuli viime kesänä, ja runoja alkoi syntyä. Äidin kuolema oli neljäs menetys lähipiirissä. Isä ja kaksi veljeä olivat menehtyneet jo aiemmin.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Seuraava silmänräpäys ja huomiset niputettuna elämättömiksi eilisiksi. Piste siihen mihin ajateltiin kevyempi välimerkki; jos ollenkaan.

Runojen kautta Minna Paajanen suhteuttaa itsensä muuttuneeseen arkeen ja hakee paikkaansa siinä. Runot kertovat menetettyjen kaipaamisesta. Ne ovat muistoja lapsuudesta, ajatuksia ja tunteita. Runojen muodostamaa tarinaa on kertynyt kansioon 64 sivua. Kokoelma on nimeltään *Kasvot peilissä katsovat läpi*.

Paajanen kirjoitti jo nuorempana jonkin verran runoja, mutta monetkaan niistä eivät ole enää tallessa. Runot syntyvät vapaaseen muotoon, milloin vain ja missä vain. Joku yksittäinen sana tai muistikuva, hetki tässä ja nyt, voi saada aikaan runon. Toisinaan runo syntyy unesta.

Unessa he tulivat minua tapaamaan. Äiti ja isä. Kummallisen pitkän matkan kulkivat; terveisiä tuomaan vai joko matkakumppaniksi pyytämään. Ehkä kertomaan, ettei mitään hätää. Heillä, minulla, Kenelläkään monista menneistä. Lähteistä, jättäjistä.

Menetyksien keskellä Paajanen on hämentynyt siitä, miten kuolema voi erottaa elävät. Läheisillä on ollut erilaisia tapoja kohdata suru. On syntynyt yhteentörmäyksiä. Paajanen on joutunut aallonmurtajaksi ja pehmentäjäksi monessa tilanteessa.

– Toivoin, että kaikkien välit säilyisivät. Välillä on ollut aikamoista myllytystä, pahoja tilanteita. Oma roolini on ollut iso, kova ja kasvattava, vaikka meitä sillanrakentajia oli toinenkin perheessä, Paajanen toteaa.

Jossakin vaiheessa Paajanen ymmärsi, että ei voi paikkailla toisten välejä. Omat tekemiset, sanomiset tai sanomatta jättämiset eivät auttaisi. Jaksamista ja omia rajoja pitää kuunnella ja kunnioittaa.

Nöyryys hyväksyä rajallisuus antaisi ymmärryksen anteeksiantoon. Puhaltaisi tieltään myrskypilvet,

jotka matkallamme kerrytimme. Niin turhaan. Sateenkaari sydämeen saakka, ottaisi paikkansa, jos tilaa.

Mitä enemmän läheisiä lähtee, sen tärkeämpiä jäljellä olevista tulee. Paajasen sisäruksista on neljä vielä jäljellä. Jokaisella on vain tämä yksi elämä, eikä ole varaa heittää ovia kiinni. Paajasen mielestä hankalia asioita ei aina uskalleta eikä haluta miettiä. Moni haluaa työntää pois sen, mikä itsellään on joskus edessä. Välit läheisten välillä voivat muuttua riitaisiksi, torjuviksi ja hyökkääväksi, jos syyt asenteen, sanojen ja tekojen takana jäävät pimentoon.

– Ristiriidoissa harvoin on kyse rahasta tai tavarasta, vaan jostain ihan muusta. Olenko minä tai oletko sinä jäänyt jotakin vaille? Runoissani puhun omasta näkökulmastani, joku muu voi nähdä asian toisin. Aiheet ovat nousseet menetyksistä ja ihmisuhteista menetysten jälkeen. Mistä on kysymys, miksi käytäydymme näin, Paajanen kysyy.

» **Kiitollisuus on tärkeää, ja kaikki eletty on ollut arvokasta.**

– Kuka tahansa meistä voi lähteä seuraavaksi. On ihan viisasta pysähtyä joskus sen ajatuksen äärelle. Sellaiseen on varaa, kun asiat ovat hyvin. Menetyksistä huolimatta arjessani asiat ovat hyvin. On perhe, työ, ja saan elää arkista, tavallista elämää.

Menetykset ja niihin liittyvät kokemukset ovat opettaneet Paajasen arvostamaan elämää.

– On onni, että saan olla tässä ja että ne ihmiset ovat olleet elämässäni. Sellaisia olen miettinyt ja kirjoittanut siitä paljon.

Paajaselle runot ovat tärkeä kooste kaikesta koetusta. Monet runoista käsittelevät aika synkkiä asioita. On kuolemaa, elämää ja kaikkea siltä väliltä – sellaistaakin, mistä ei tiedetä. Suuria kysymyksiä voi turvallisesti esittää, vaikka tietää, ettei niihin löydy vastausta.

Tuuli riuhtoo koivujen hiuksia, kovempaa, kovempaa. Korkeammalle haluan, kaikkiin kesiin, jotka olivat. Siihen, että vielä olet: riehuvassa tuulessa, ketunleipiä kirpeydessä. Aamussa rajattomassa, joka kohottaa siivilleen.

– On hyvä tiedostaa, mitä kaikkea on saanut. Kiitollisuus on tärkeää, ja kaikki eletty on ollut arvokasta. Olen saanut paljon. Olen kotoisin isosta perheestä, ja minulla on paljon läheisiä. Se on rikkaus. Muistot pitävät menneitä ihmisiä hengissä, Paajanen toteaa.

Mielessä heinäkuun helteiset heinänteot. Ylhäältä armona annetut aurinkoiset pistivät vauhtia pieniin, ja niihin jotka tiesivät milloin. Hiiren poikaset vikisivät isän hangon lävistäessä niiden häidin tuskin sykkimään heränneet sydämet. Kotikaljahinkki napsutti kylkeä vasten pellolle juostessa. Mihin kiiruhtivat lapsuuden kesäpäivät jotka loppumattomia. Aika takoo muottiinsa; jättää lepattamaan hiirenpoikasen lailla. Opettaa väistämään osumat. Kunnes niin läheltä että ei enää hipaisu. Kirkkomaalla kelloja kuunnellut liian monta kertaa, jokaisesta lyönnistä hiukan ohentuen. Yksi kirkas välähdys lapsuuden heinäpellon ja kiveen kaiverretun välissä.

Paajasen runoja on julkaistu joissakin lehdissä lukijan runoina. Se riittää hänelle tässä vaiheessa. Omakustanteen tekeminen on välillä käynyt mielessä, mutta ei ole tuntunut ainakaan vielä ajankohtaiselta.

Lukijoilta on kantautunut jonkin verran palautetta.

– Runot ovat kuulemma aika lailla pinnan alla. Nyt on ollut näiden aiheiden aika, vaikka hyviä lapsuusmuistojaakin mahtuu joukkoon. Joskus tulee ehkä toisenlaisia aiheita, Paajanen pohtii.

Lehtisaaren kesäkoti on kaupunkilaisten kesämökki

Helteinen kesä houkutteli Lehtisaareen tuhansia kävijöitä. Palautteessa toivotaan pitempiä aukioloja ja uutta päärakennusta.

SIRPA KOIVISTO teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Jyväskylän seurakunnan omistama Lehtisaaren kesäkoti Tuomiojärvelä houkutteli tänäkin kesänä kävijöitä reilusti yli 7 000. Vierailijoille suunnatun palautekyselyn perusteella saari on kaupunkilaisille mieluinen paikka virkistäytyä.

– Ihmiset ovat olleet saaren toimintaan tosi tyytyväisiä, summaa Lehtisaaren toiminnasta vastaava nuorisotyönohjaaja Pasi Bom.

22 Saari on monille ihmisille tärkeä henkireikä.

Tänä kesänä Lehtisaassa painostettiin erityisesti ohjelmatarjontaan. Saarella järjestettiin

muun muassa perjantaipelejä, lauantai-iltoja, hartauksia ja konsertteja. Lisäksi saunat ovat olleet lämpiminä koko kesän.

Palautekyselyyn vastasi parin viikon aikana 104 ihmistä.

Toiminta tavoittaa erityisen hyvin aikuisia kolmenkymppien molemmin puolin. Bom mukaan saarella käy paljon opiskelijoita semminkin verran ulkomaalaisia vieraista ja maahanmuuttajia. Ne, joille paikka on tuttu, vierailevat saarella useamman kerran viikossa.

Palauteen perusteella saari mielletään kaupunkilaisten kesämökiksi, jonne on helppo piipahda, vaikka ei omistaisi venettä. Saari tarjoaa mahdollisuuden rentoutumiseen ja rauhoittumiseen niillekin, joilla ei ole omaa mökkiä tai varaa viettää kesälomaa muualla.

Lehtisaassa vierailee kesän aikana lukuisia ryhmiä ja opiskelijoita. Toiminta tavoittaa erityisen hyvin aikuisia kolmenkymppien molemmin puolin.

– Saari on monille ihmisille tärkeä henkireikä, Bom muistuttaa.

Päärakennuksen puute hankaluttaa saaren toimintaa kolmantena kesänä peräkkäin. Uutta päärakennusta vuonna 2016 palaneen rakennuksen tilalle toivottiin myös valtaosassa palautevastauksissa.

– Tänä kesänä ilmat ovat olleet hyvät, joten sateen takia rakennukselle ei ole ollut tarvetta. Päärakennuksen puuttuminen rajoittaa kuitenkin sellaista toimintaa, jota voitaisiin tehdä sisätiloissa, kuten askelella, järjestää leirejä, ylläpitää kantiintuomintaa, Bom toteaa.

– Väki kasaantuu saunarantaan ja suurin osa saaresta jää hyödynnettäväksi. Nyt Lehtisaari profiloituu ehkä liikaa saunan mukaan. Haluaisimme kuitenkin, että Lehtisaari olisi jatkossakin paikka, jonne kuka tahansa voisi tulla, Bom sanoo.

Lehtisaaren kesäkausi päättyi virallisesti elokuun puolivälissä, mutta saari on auki vierailijoille vielä elokuun kahtena viimeisenä viikonloppuna. Moni kyselyyn vastannut toivoi pitempiä aukioloaikoja koko kesälle, mutta ainakaan toistaiseksi se ei ole Bomien mukaan mahdollista työntekijäresurssien takia.

Jukka Leppilammen konsertti Lehtisaassa su 19.8. klo 16, Pekka Laukkarin Duon konsertti su 26.8. klo 16. Konsertteihin on vapaa pääsy.

Taulumäen kirkon kuorolle Lux Auribukselle gospelin laulaminen tuo vaihtelua klassisen musiikin esittämiseen.

Gospelissa saa laulaa sydämensä pohjasta

Gospelmusiikin sanoma ja hengellisyys lohduttavat. Laulamissa viehättävät myös tunnelma ja hyvä meininki.

SAARA HEINONEN teksti
EMMI VIRTANEN kuva

musiikki on silti lohdullista ja syvää elämäniloa sykkivää.

Tuurin lisäksi Maija Hapuoja ja Hanna-Maria Helenius.

”Kukaan ei tiedä, millaisia vaikeuksia olen kokenut, kukaan ei tiedä paitsi Jeesus” lauletaan tunnetussa spirituaalissa *Nobody knows the trouble I’ve seen*, joka on afroamerikkalainen spirituaali. Laulu syntyi orjuuden aikana, jolloin musiikki rytmitti työntekoa puuvillapelloilla. Yhdessä laulettu hengellinen musiikki tarjosi lohdutusta ja toivoa paremmasta.

Gospelin yleisin aihe on ylistää, palvoa tai kiittää Jumalaa, Kristusta tai Pyhää Henkeä. Mustat orjat yhdistivät kristinuskoon mustan väestön tapoja, joihin he olivat totuneet, kuten laulua, estotonta ilon ilmaisua ja tanssia. Vaikka kapaleet ovat syntyneet kivusta ja tuskasta orjuuden ikässä, niin

Gospelmusiikin sanoma tuo suhteellisuudentajua omiin, joskus arkipäiväisiin ongelmiin. Yhdessä laulaminen, omien tunteiden ilmaisu on keino jaksaa vaikeuksien keskellä, ja musiikin sanoma ja hengellisyys lohduttavat.

Gospelmusiikin, nimenomaan mustan gospelin suosio onkin noussut. Gospelkuoroja on perustettu moneen seurakuntaan.

Kuorolaisia viehättää gossellauksissa niiden kristillinen sanoma ja se, miten ihmiset ovat raskaan elämänsä varrella saaneet apua hengellisten laulujen laulamisesta yhdessä. Laulamissa viehättää myös tunnelma ja hyvä meininki. Gospelia laulaessa ei pidä säästellä.

– Gospelissa saa ja pitää revitellä ja laulaa sydämensä pohjasta, sanovat kuorolaiset Pia Jusilla ja Aino Viitanen.

Lux Auribuksen *The Goodness of the Lord* -konsertti ti 28.8. klo 19 Taulumäen kirkossa. Liput 15/10/5 euroa tuntia ennen ovelta. Konsertti päätää Jyväskylän seurakunnan Kesäkonsertit-sarjan.

Ilmoittaja!
Henki & elämä -lehden ilmoitusmyynti:
Pirjo Teva
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi
KOTIMAA

Uutisia hyvässä hengessä!

Hieronta, huppaut, jalkojenhoito, äänipurenta koko kehon hoito (voicewell-hoito)
Sirleku Lahtinen
Väinönkatu 7 A, 2. krs
p. 0400 647 547

KAIKKEA KIVAA KOTIIN KEITTIÖTUNING
WWW.KEITTIOTUNING.FI

Kukitamme elämäsi juhlat
RISTIÄISET, NIMIÄISET, RIPPISUHLAT, VALMISTUJAISET, SYNTYMÄPÄIVÄT, HÄÄT, HAUTAUSISET JA YRITYSTILAILAISUUDET

Viherlandia
Onnella on juuret
Kammintie 6, 40520 Jyväskylä
viherlandia.fi Puh. 010 617 1932
leikko@viherlandia.fi
Puheluhinnat: 8,35 snt/puh. + 12,09 snt/min.

KotiData
0600 95 050
1,48€/min + pvm/mpm
Autamme tietokoneasioissa. Myös asiakaskäynnillä!
www.kotidata.fi

Onko Sinulla psyykkisesti sairastunut tai oireileva läheinen? Saatko tukea omaan jaksamiseen? Toivoisitko yhdessä tekemistä ja ajatusten vaihtoa kahvikupposen äärellä muiden samassa elämän tilanteessa olevien kanssa?
Tule mukaan Keski-Suomen mielenterveysomaiset - FinFami ry:n Tuttu -projektin Omaisten toiminnalliseen Tuttu -ryhmään!
Syksyn ensimmäinen kokoontuminen ma 20.8.2018 klo 17–19 Matarankatu 4, 3. krs (kokoustila Ratamo).
Tervetuloa mukaan!
Lisätietoja
puh. 050 449 8140,
minna.wacker@finfamiks.fi

Sinustako vapaaehtoinen tukihenkilö mielenterveysomaiselle?
Tuttu – tukea ja toivoa tulevaan kouluttaa vapaaehtoisia tukihenkilöitä. Koulutus toteutetaan viitenä arki-iltona, ke 5.9., to 13.9., ke 19.9., ke 26.9., ke 3.10.2018 klo 17–20 Jyväskylässä.
Koulutuksen teemoina ovat mm. K-S FinFamin toiminta, tukihenkilötoiminnan sisältö ja periaatteet, vapaaehtoistoiminnan periaatteet, vapaaehtoisen oma jaksaminen, vuorovaikutus ja toisen kohtaaminen, kriisit ja kriisissä olevan tukeminen sekä mielenterveysomaisen arjen erityisyys.
Tukihenkilö toimii mielenterveysomaisen tai läheisen tukena. Tukisuhte on määräaikainen. Tukisuhteen tavoitteet, tapaamisten tiheys sekä tukisuhteen kesto sovitaan tukisuhteen alussa yhteisessä sopimuksessa. Kaikki ilmoittautuneet haastatellaan ennen kurssin alkua (aika sovitaan ilmoittautumisen yhteydessä). Koulutus on maksuton.
Lisätietoja ja ilmoittautuminen
24.8.2018 mennessä
puh. 050 449 8140,
minna.wacker@finfamiks.fi

Kesäkonsertit 2018

Ti 21.8. klo 19 Taulumäen kirkko
MATKA ARMENIAAN
Jussi Makkonen, sello
Nazig Azejian, piano
Liisa Makkonen, viulu

Ti 28.8. klo 19 Taulumäen kirkko
THE GOODNESS OF THE LORD
Lux Auribus, joht. Kimmo Tuuri
Hanna-Maria Helenius, laulusolisti
András Szabó, piano

Liput 15/10/5 € tuntia ennen ovelta

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA
Jyväskylänseurakunta.fi

HYVIÄ TAIMIA ON ILO ISTUTTA!
TAIMIPIHA
VAPAAHERRANTIE 8, Jyväskylä
Puh. 610 755 • www.taimipiha.fi
ma-pe 9-19, la 9-18, su 12-16

Lähetä surunvalittelusi.
punaisenristinkauppa.fi
→ Adressien tekstausta tai puh. 020 701 2211

Punainen Risti

Asianajotoimisto Urtti
AA Elina Saari & AA, VT Erkki Urtti & OTM Eero Urtti

Palveluitamme:
Perhe- ja perintöoikeus, mm. edunvalvontavaltakirja, testamentit, perukirjat, perinnönjao, avioero-osuuskset.
Ympäristöoikeus, mm. kaavoitusasiat, tie- ja lunastusriidat, maa-ainesten käyttö, yhteisalueiden asiat.
Asuminen ja rakentaminen, mm. kauppakirjat ja sopimukset, asunto- ja kiinteistökauppariidat, rakennusriidat.
Maksukyvyyttömyys, mm. yrityksen konkurssi- ja saneerausmenettely.
Yhdystysten ja vesiosuuskuntien asiat.

osoite:
Kauppakatu 27 A 7, 40100 Jyväskylä
puhelin
050-336 93 26/ Elina
sähköposti:
asianajo@urtti.fi
kotisivut:
www.urtti.fi

JYVÄSKYLÄN YKKÖSAPTEEKKI
Seppälän Citymarket
Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18
www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

PERUSKURSSI
Palvelevan puhelimen (0400 22 11 80)
Kurssi koostuu viidestä koulutuspäivästä vuoden aikana, tutustumisesta päivystystyöhön ja työnohjauksesta. Kurssista kiinnostuneet haastatellaan ennen peruskurssille valitsemista. Päivystäjät sitoutuvat päivystämiseen, työnohjaukseen ja jatkokoulutuksiin. Päivystäjän tulee olla ev.lut. seurakunnan jäsen.
Ilmoittautumiset:
Jaana Ristonmaa
Palvelevan puhelimen ja perhetyön toiminnanohjaaja
p. 050 307 6734, jaana.ristonmaa@evl.fi
www.jyvaskylanseurakunta.fi

JJK:n edustusjoukkueen kapteeni Tommi Kari on pelannut jalkapalloa jo 25 vuotta. Se on hänelle yhä maailman siistein laji.

Jalkapallo parantaa maailmaa

Jalkapallo kuuluu kaikille. Se tuo kaikenlaiset ja kaikentaustaiset ihmiset yhteen Rauhan futis -tapahtumaan. JJK:n edustusjoukkueen kapteeni Tommi Kari on innolla mukana.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Jalkapallo on antanut **Tommi Karille** upeita elämyksiä ja ennen kaikkea paljon uusia ystäviä ympärillä maailman.

– Jalkapallon suosio perustuu varmaan siihen, että tarvitaan vain pallo ja jonkinlainen kenttä eikä mitään muuta. Brasiliassa pelataan kadulla, täällä nurmella, tekonurmella tai hiekalla. Siinä on sen yksinkertaisuus, Tommi Kari toteaa.

Karin mielestä jalkapalloa pelaamalla pystyy muuttamaan maailmaa paremmaksi. Käsivarren kap-

teenin hihanauhassa todetaan *Equal game*. Se tarkoittaa, että jalkapallo kuuluu kaikille.

» Meillä on tavoitteena ehkäistä kiusaamista kaikissa yhteisöissä.

Jalkapallo yhdistää ihmisiä. Rauhan futis -tapahtumaan toivotaan mukaan myös maahanmuuttajia, ja jalkapallo on yksi tapa toivottaa heidät tervetulleiksi joukkoon.

JJK:n edustusjoukkueen kantava

teema kausilla 2018–2019 on #Äläkiusaa-kampanja.

– Meillä on tavoitteena ehkäistä kiusaamista kaikissa yhteisöissä. Rauhan futis on juuri oikeanlaista tekemistä, jossa olemme mielellämme mukana, Kari toteaa.

Rauhan futis on yhteisöllinen ja kaikille avoin tapahtuma. Idean taustalla on Kirkon Ulkomaanavun Peace United -kampanja, jossa halutaan jalkapallo-otteluiden avulla välittää rauhan sanomaa tavallisten, erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten välille.

Jalkapallo tuo onnistumisen ja

ilon tunteita. Samalla vahvistuu ajatus, että elämä kannattelee eteenpäin ja jokaisella on mahdollisuuksia.

– Mietimme, miten voisimme tuoda seurakuntaa lähemmäs ihmisiä. Miten ihmiset voisivat kohdata toisensa ja Jumalan? Peace United -jalkapallo-ottelu sopii hienosti tähän tarpeeseen, kertoo **Anne Kettunen**, Huhtasuon alueen varhaiskasvatuksen ohjaaja.

– Jeesus toimii kentällä ja kentänlaidallakin – siellä missä kaksi tai useampi tyyppi kohtaavat. Saimme myös hyvät yhteistyökumppanit rakentamaan tapahtumaa.

Tiesitkö?

Peace Ball – Rauhan futis

- Kaikenikäisten leikkimielinen jalkapallotapahtuma järjestetään Huhtasuon liikuntapuistossa 20.8. klo 18–20.
- Yhteistyössä ovat mukana Jyväskylän seurakunta, JJK Jyväskylä sekä Ihmisten ilmoille -hanke Huhtasuolta.
- JJK:n pelaajat opettavat jalkapallokikkoja ja tuomaroivat lyhyitä pelejä.
- Puffetin tuotto ohjataan Kirkon Ulkomaanavun rauhantyöhön.

Elämästä

Kolmivuorotyö vaihtui yövuoroihin

HEIKKI IMPIÖ teksti ja kuva

Olen **Leena Rantala**, 53. Olen työskennellyt yksityisessä seniori- ja palvelutalossa lähes kolmekymmentä vuotta, joista viimeiset viisi toista lähihoitajan tehtävissä. Aiemmin tein väsyttävää kolmivuorotyötä.

Harkitsin välillä alan vaihtoa, mutta sitten keskityin tekemään pelkästään yövuoroja. Teen aina neljä yötä peräjäälkeen, joita seuraavat vapaapäivät. Yli kymmenen vuoden kokemuksella olen huomannut, että rytmi sopii minulle erittäin hyvin. Minun on helppo

valvoa yöllä ja nukkua päivällä. Tiedän, että monelta tällainen ei onnistu.

Työvuoroni alkaa klo 20.45 ja päättyy klo 7.15. Yövuorossa tahti on rauhallisempi kuin päivällä. Parin tunnin välein teen kierroksen ja tarkistan, että kaikki on hyvin. Saan itse rytmittää vuoroon sisältyvät tehtävät, mutta kuulolla täytyy olla koko ajan.

Kun on kyse ikäihmisistä, kaikkea saattaa tapahtua. Jos joku kaotuu tai saa sairaskohtauksen, voin tarvittaessa kutsua apuun toisen yövuorolaisen, joka päivystää toisaalla talossa.

Työvuoron päätyttyä nukuin yleensä iltapäivään asti. Illalla on helppo lähteä töihin, usein tuntuu kuin olisin menossa kyläilemään. Aamulla saatan jäädä vielä tunniksi kuuntelemaan aamuvuoroon tulevien kuulumiset. Työtahti tuntuu kiristyneen alalla, ja työntekijät ovat jaksamisen ääri rajoilla. Säästöjä etsitään myös työntekijäresursseja vähentämällä.

Yötyöstä löytyy tietysti huonojakin puolia. Erilaisesta rytmistä johtuen kavereiden näkemiset ja kyläilyt jäävät vähiin ja sosiaalinen puoli kärsii. Usein viikonloput ja juhla-

pyhät menevät työn merkeissä. Vapaa-ajalla harrastan kävelyä ja mökkeilyä.

Viimeistä vuotta lukuun ottamatta olen ollut kymmenisen vuotta mukana Kuohun nuorisoseuran harrastajateatterissa. Olen sosiaalinen tuttujen seurassa, mutta muutoin seurailen asioita mieluummin sivusta. Siksi esityksiä katsomaan tulleet työkaverit ovat hämmästelleet, kun minusta löytyy tällainenkin puoli. Monesti olen esiintynyt päärooleissa ja noustessani lavalle nautin täydellisestä heittäytymisestä roolin vietäväksi. Mitä hullumpi rooli, sen parempi.

Lähihoitaja Leena Rantala löysi yövuoroihin keskittymällä paremmin itselleen sopivan työrytmin. Miinusmerkkinä voi kuitenkin pitää sitä, että tavallisuudesta poikkeava päivärhythmi rajoittaa mahdollisuuksia tavata ystäviä.